

Yayına Geliş Tarihi:28/09/2022
Yayına Kabul Tarihi:27/10/2022
Online Yayın Tarihi:31/12/2022

Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik
Araştırmalar Dergisi
Cilt: 6, Sayı:17, Yıl:2022, Sayfa:365-385
ISSN: 2587-2206

YÜKSEKÖĞRETİM GENÇLİĞİNİN LİDERLİK ÖZELLİKLERİ ALGILARININ ARAŞTIRILMASINA YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

Gülnaz KILIÇ ÖZKAYNAR¹

Özet

Ülkelerin geleceğini şekillendiren gençlerin değişimin çok hızlı olduğu bu çağda sorumlulukları da artmaktadır. Kendi hayatlarını düzene koymak için çabalamaları gerektiği gibi mensubu oldukları toplumun beklentilerini karşılamak için de gayret göstermeleri gerekmektedir. Liderlik vasfını taşıyan gençlerin sorumlulukları da fazla olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı yükseköğretim gençliğinin liderlik özellikleri hakkında algılarını ölçmektir. Araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerine anket uygulaması yapılmış ve 566 anket verileri değerlendirilmeye alınmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS25 programı ile yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde yükseköğretim gençliğinde liderlik özellik algısının cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyi demografik verilerine göre bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır. Diğer taraftan liderlik özellik algısının yaş, sınıf ve yaşadıkları bölgelere göre anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Dördüncü sınıf gençlerinin liderlik özellik algısının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. 21 yaş ve üzeri gençlerde liderlik özellik algısının daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yükseköğretim gençlerinde liderlik özellik algısının yaşadıkları bölgelere göre analizi sonucunda Karadeniz Bölgesinden gelen öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk olmak üzere yedi faktör olarak ele alınan liderlik özellikleri içerisinde güven duyma ve güvenilir olma özelliğinin yükseköğretim gençleri tarafından ön plana çıkarıldığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Liderlik, Liderlik Özellikleri, Liderlik Özellikleri Algısı

¹Doktora Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Türkiye, ORCID: 0000-0002-0002-4526

Atf/Citation: Özkaynar, K.G. (2022). Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik Özellikleri Algılarının Araştırılmasına Yönelik Bir Çalışma. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(17), 365-385.

A STUDY ON THE INVESTIGATION OF HIGHER EDUCATION YOUTH'S PERCEPTIONS OF LEADERSHIP TRAITS

Abstract

The responsibilities of young people, who shape the future of countries, are increasing in this age of rapid change. They should strive to put their own lives in order, and they should also strive to meet the expectations of the society they belong to. Young people with leadership qualities may also have many responsibilities. The aim of this study is to measure the perceptions of higher education youth about leadership characteristics. Within the scope of the research, a questionnaire was applied to university students and 566 questionnaire data were evaluated. The analysis of the obtained data was made with the SPSS25 program. As a result of the analyzes, it was understood that the perception of leadership characteristics in higher education youth did not differ according to the demographic data of gender, education and income level. On the other hand, it was understood that the perception of leadership characteristics showed a significant difference according to age, class and the regions they lived in. It has been determined that the fourth grade youth have a higher perception of leadership traits. It has been concluded that the perception of leadership traits is higher in young people aged 21 and over. As a result of the analysis of the perception of leadership traits in higher education youth according to the regions they live in, it was seen that it was higher in students from the Black Sea Region. It has been understood that the traits of trust and reliability are highlighted by higher education youth among the leadership characteristics that are considered as seven factors: willingness to struggle and setting goals, communicating, group skills, trusting and being reliable, decision-making skills, problem-solving skills and responsibility.

Keywords: Youth, Leadership, Leadership Traits, Leadership Traits Perception

GİRİŞ

Liderlik, toplumların var olmaya başlamasından itibaren ön planda olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Başlangıçta günlük problemlere çözüm üretme konusunda kendini göstermeye başlayan lider kişiler, daha sonra mensubu oldukları topluluğun geleceğe yönelik adımlarını planlamaya başlayarak sorumluluğu üstlenmektedir. Günümüzün hızlı değişen koşulları liderlerin sorumluluklarını artırıcı etki göstermektedir. Çünkü hem toplumun beklentilerin karşılamaması hem de bu değişim süreçlerine topluluğun en kısa sürede uyum sağlayabilmesi için çabalaması gerekmektedir. Başarılı bir liderden söz edebilmek için öncelikle önderliğini yaptığı toplumun birlikte hareket etmesini sağlanması gerekmektedir.

Ülkelerin geleceğine yön veren gençlerin, liderlik özelliklerini taşımaları ve bu özellikleri geliştirmeleri önemli bir husustur. Yükseköğretim süreci genç liderlerin, kendilerini geliştirmeleri için önemli bir fırsattır. Buldukları topluluk içerisinde dikkat çekmeyi başaran gençlerin, liderlik özellikleri yaşadıkları bu eğitim hayatı sürecinde zenginleşme imkanı bulabilmektedir. Diğer taraftan bu genç liderlerin buldukları topluluk

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
içerisinde yer alan kişilerin talep ve isteklerine dikkat etmeleri gerekmektedir. Genç liderlerin, bu sosyal çevre içerisinde aslında kendilerini zorlu bir süreç beklemektedir. Bir taraftan kendi yaşamlarının sorumluluğunu taşıırken diğer taraftan bulunduğu topluluğun sorumluluğunu taşımaları gerekmektedir.

Üniversiteler, farklı kültürlerde yetişmiş gençlerin bir arada bulunduğu kendisini geliştirmek isteyen kişiler için ciddi bir kaynaktır. Yükseköğretim gençleri, üniversite eğitimleri boyunca sadece sınıflarda aldıkları eğitimlerin değil, sosyal ortamlarda kazandıkları bilgi, beceri ve tecrübelerin gelecekları için oldukça faydaları olmaktadır. Yükseköğretim gençlerinin buldukları ortamlarda taşıdıkları liderlik özellikleri dikkatlerin hemen üzerlerine çekilmesine neden olabilmektedir. Farklı kültürlerden gelen bu gençlerin birbirlerinden öğrendikleri çok şey olmaktadır. Diğer taraftan farklı özellikler taşıyan bu gençlerin, bir liderden beklentileri de farklı olabilmektedir. Bu durumda genç liderlerin, topluluğu bir orta paydada toplayabilmek için bu farklılıkları göz önünde bulundurmaları ve ona göre kararlar almaları gerekmektedir.

Yükseköğretim gençleri, buldukları sosyal ortamların getirisi olarak iletişimin yoğun olduğu alanlarda bulunmaktadırlar. Aldıkları formel eğitimin yanı sıra bu sosyal ortamlar gençlere, bilişsel yeteneklerini de fark etmeleri konusunda fırsatlar sunmaktadır. Yükseköğretim gençleri, bu tür formel ve informal ortamlarda aldıkları eğitimler ile liderlik özelliklerini geliştirme şansı bulabilmektedir. Gençler, ayrıca sosyal sorumluluk alanlarda tecrübe ve beceri kazanmış olmaktadır. Genç liderler sadece kendi hayatlarına yön vermek ile kalmayıp topluluktaki diğer gençlerin sorunlarına çözüm bulma konusunda da rehberlik yapabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algılarını araştırmaktır. Farklı kültürlerden gelen bu gençlerin, bir liderde aradıkları özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda daha önce Cansoy ve Turan tarafından 2016 yılında geliştirilen ölçek Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde eğitim gören öğrencilere uygulanmıştır. İlgili ölçek liderlik özelliklerini; mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk olarak yedi farklı başlık altında toplamıştır. Bu çalışmanın esas amaçlarından birisi farklı bölgelerden eğitim için bir araya gelmiş olan yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algıları bakımından farklılığını araştırmaktır. Farklı kültürel öğelerin egemen olduğu ortamlarda yetişen bu gençlerin, bir liderde olmasını istedikleri özelliklerin önceliği ortaya konulmak istenmiştir.

1.LİDERLİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Dilimizde kullandığımız lider kelimesi esasen İngilizce ‘leader’ kelimesinin Türkçe’ye uyarlanmış halidir. Türk Dil Kurumu sözlüğüne bakıldığında lider kelimesi için ‘önder, şef’ tanımlamasına yer verildiği görülmektedir (TDK, 2022). Liderlik, insanlık tarihi kadar eski bir unsurdur. İnsanlar hangi çağda yaşarlarsa yaşasınlar her zaman kendilerine öncülük yapacak bir lidere ihtiyaç duymuşlardır (Erkutlu,2014:1). Uygulama anlamında her ne kadar eski olsa da esasında liderlik üzerine bilimsel çalışmalara son yüzyılda daha ağırlık verildiğini söylemek mümkündür.

Liderlerin, önderliğini yaptığı topluluğun beklentilerini karşılama ve yaşanan sorunlara çözüm üretmek için çaba harcaması gerekmektedir. Güçlü ve başarılı bir liderlik için bu görevi üstlenen kişilerin dikkat etmeleri gereken bazı hususlar bulunmaktadır. Liderlerin, üstleneceği sorumlulukların tanımlanmasını ve uygulayacağı stratejileri önceden belirlemesi gerekmektedir (Drucker, 2000:184). Liderlerin kuvvetli olması gereken yönlerden birisi de iletişim becerisidir. İletişimi güçlü olan liderlerin, toplum nezdinde kabul görme oranının da yüksek olması mümkündür. Diğer taraftan örgütsel bütünlüğün sağlanması, toplum içinde yer alan farklı görüşlere saygı duyulması topluluğu birlikte hareket etme gücünü artıracaktır.

Liderin, değişen koşulları takip etmesi gerekmektedir ki önderliğini yaptığı topluluğun ihtiyaçlarını karşılama konusunda hazırlıklı olabilsin (Özkaynar ve Öncül, 2019:4). Burada dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan birisi ise değişen koşullara veya taleplere üretilen çözümlerin farklı olması gerekliliğidir. Dolayısıyla liderin de bu şartlar karşısında sunacağı alternatif yollar esasında liderlik kapasitesinin de bir göstergesi olacaktır.

1.1.Liderlik Yaklaşımları

Liderlerin, davranışlarını açıklamak ve dikkat etmeleri gereken faktörleri tanımlamak için geçmişten günümüze kadar pek çok araştırma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar neticesinde elde edilen veriler doğrultusunda liderlik üzerine birçok yaklaşım ortaya çıkmıştır (Bakan ve Doğan, 2013:11). Ancak bu zamana kadar gelinen süreçte hangi liderlik yaklaşımının etkin olduğu konusunda bir birlik sağlanamadığı için zamanla çeşitli liderlik türleri ortaya çıkmaya devam etmektedir.

Liderlik, yazın alanında dikkat çeken bir konu olmaya devam etmektedir. Bu alanda yapılan araştırmalarda her geçen gün artış olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan çalışmalar, örgütsel davranış alanındaki çalışmalara rehberlik etmeye devam etmektedir (Eren, 2003:19). Liderlik için

ortaya konulan model ve yaklaşımlarda kesişen noktaların oldukça fazla olduğunu söylemek mümkündür. Liderliğin farklı yönleri üzerine dikkat çekilen bu yaklaşımları birbirinden ayıran çok ince nüanslar bulunmaktadır (Tengilimoğlu,2005:4). Liderlik için tanımlanan yaklaşımlar, klasik ve çağdaş liderlik olarak iki ana başlık altında ele alınmaktadır.

Bazı kaynaklarda geleneksel liderlik başlığı altında da yer alan klasik liderlik yaklaşımları; durumsal yaklaşım, özellikler yaklaşımı ve davranışsal yaklaşım olarak üç temel başlık altında açıklanmaktadır. Özellikler yaklaşımı olarak adlandırılan bu liderlik türünün temelinde kişi, liderlik özelliklerini ne kadar çok taşıyorsa o kadar başarıya ulaşacağı belirtilmektedir (Zel, 2011:115). Davranışsal yaklaşıma göre ise lider kişinin hedeflerine ulaşabilmesi ve başarılı olabilmesi için yaşadığı olaylar karşısında ortaya koyduğu davranışlar fark yaratmaktadır (Taşdan ve Gül, 2013:20). Durumsal liderlik yaklaşımında, bir liderin örgüt içerisindeki tutumunu açıklarken sadece davranışlarını göz önünde bulundurmanın doğru olmayacağı, değişen koşullarını da göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmektedir (Çolak, 2015:48).

Örgüt yapılanmalarındaki değişim ve gelişmelerin sürecine bağlı olarak klasik liderlik yaklaşımlarına alternatif olan çağdaş liderlik yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Örgüt içi işleyişi etkilediği düşünülen bu liderlik yaklaşımlarına farklı kaynaklarda çeşitli başlıklar altında yer verildiği görülmektedir. Bu yaklaşımlar incelendiğinde en çok dikkat çekenlerin etik, karizmatik, otantik, etkileşimci (transaksiyonel) ve dönüştürücü (transformasyonel) liderlik olduğunu söylemek mümkündür.

Etik liderlik temelinde, örgütteki tüm bireyler için adil, farklı düşünce ve kültürlerle karşı saygılı olmayı kabul etmektedir (Gülcan, vd., 2012:125). Hiç kimsenin kişilik ve özlük haklarını göz ardı etmeden, zarar verici davranışlara başvurmadan, onların farklı yönlerini ayırt edici olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Karizmatik liderlik özelliğini taşıyan bireyler fiziksel özellikleri, hitabet sanatı, yetenekleri ve kararlı davranışları ile diğer kişilerden kolaylıkla ayrılan bir yapıya sahiptirler. Özelliklerinin farkında olan bu kişiler başka insanları rahatlıkla etkileyebilmektedir (Taşdan ve Gül, 2013:18). Etkileşimci liderler, başarılı kişilerin olumlu davranışları ödüllendirerek bunu kalıcı hale getirmeyi hedeflemektedirler. Diğer taraftan meydana gelen olumsuz davranışlara müdahale konusunda yavaş davranırlar ki kişinin kendi hatasını fark etmesini isterler (Bass ve Steidlemier, 1999:184).

Otantik liderler; toplumsal değerleri ve etik unsurları önemseyen, inandıkları değerlerin arkasında kararlı bir şekilde duran, sergilediği

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
davranışlarda şeffaf ve dengeli olma özelliği ile dikkat çekerler. İnsanlara güvenmeyi öncelikli hale getiren otantik liderler, dürüstlükleri ile tanınır ve toplum nezdinde saygı duyulan kişilerdir (Tabak, vd,2012:93). Dönüştürücü liderlere bakıldığında ise kişisel özelliklerinin getirisi olarak çevresindekilerin görevlerine tutku ile sarılmalarını için çaba harcadığı görülmektedir. Lider, bu özellikleri sayesinde çevresindeki kişiler tarafından kabul edilen misyon ve vizyon yaratabilmektedir (Kahya, 2013:51).

1.2.Gençlik Liderlerinin Özellikleri

Değişim ve gelişmelerin hızlı yaşandığı bu son yüzyılda yükseköğretim gençliğine rehberlik edecek liderlere her zaman ihtiyaç duyulacaktır. Yarını şekillendirecek olan bu gençler, kendilerini bilgi, beceri ve kabiliyeti ile etkileyecek, iletişimi kuvvetli, kendisine güvenen ve çevresindekilerin güvenini kazanmış olan, attığı adımlarda kararlı olan, karşılaştığı problemler karşısında alternatif yollar üreten, sorumluluk sahibi ve mücadele isteği bitmeyen liderlerin ardından yürümeyi daha çok tercih edeceklerdir.

Liderlik özellikleri, bir kişiyi diğer kişilerden ayıran önemli faktörlerden biridir. Liderin başarılı olabilmesi kuvvetli kişilik özelliklerine sahip olması ve karşılaştıkları olaylar karşısında sergiledikleri tutum, davranış ve becerilerine bağlıdır. Güçlü kişilik özelliklerine sahip liderlerin mensubu, oldukları topluluğu etkileme boyutu daha yüksek olacaktır (Erel, 2008:43). Liderin davranış ve tutumlarını etkileyen kişilik özellikleri topluluk içerisinde saygınlığını, itibarını ve kendisine verilen değeri de belirlemektedir.

Gençlik liderini, birlikte hareket ettiği gençlere gönüllülük duygusunu aşılama için çabalayan ve buradan elde ettiği enerjiyi ekibini organize etmek için harcayan kişi olarak tanımlamak mümkündür (Örteş, 2010:8). Gençlik lideri, grup üyelerinin yeteneklerinin farkına varmasını sağlayacak yollar arayan, karşılıklı ilişkilerini artıracak ortamlar yaratan ve onları takım halinde çalışabilecek koşullar oluşturan bir kişiliğe sahiptir (Tokmak, 2020:3). Esasında mensubu oldukları topluluğun daha başarılı bir hale getirmek için gayret sarf eden gençlik liderleri, ortaya koyacakları rol modeller ile sosyal ve kültürel hayata hazırlık konusunda katkılarının fark yaratacağını söylemek mümkündür.

Bir topluluğu ortak bir amaç için aynı anda harekete geçirmek oldukça zor bir süreçtir. Özellikle çok farklı bakış açılarına sahip gençleri belirli bir yolda harekete etmelerini sağlamak daha zorlayıcı bir durumdur (Edelman vd., 2004:6). Gençlik liderleri, bu farklılıklara rağmen grup üyelerini sosyal ilişkiler ile destekleyerek olumlu etki yaratmak için gayret ederler (Wheeler

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022 ve Edlebeck, 2006:89). Burada ortaya çıkan enerji ile topluluktaki kişiler çeşitli rolleri üstlenerek ortak bir paydada buluşabilirler. Dolayısıyla bu süreç neticesinde liderlerin, gençlerin birlikte hareket etme konusunda etkili olmaları mümkündür.

Gençlerin, bir topluluktaki bireylerin beklentilerini karşılamak, onları aynı amaç ve hedefe ulaşmaları konusunda ortak bir noktada buluşturma konusunda işleri pek kolay olmayabilir. Burada genç liderlerin sosyal yeteneği, empati yapabilme kabiliyeti, problem çözebilme yeteneği onun farklılığını ortaya koyacaktır (Feldhusen ve Pleiss, 1994: 293). Bir kişinin lider olabilmesi için mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerisi, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerisi, problem çözme becerisi ve sorumluluk gibi özelliklere sahip olmalıdır (Cansoy ve Turan, 2016:25). Bu sayılan özellikleri taşıyan genç liderler, mensubu oldukları topluluğu yönlendirme, destekleme veya birlikte hareket etme gibi konularda dikkat çekeceklerdir.

Gençlerin, liderlik özellikleri içerisinde dikkat çeken güven duyma ve güvenilir olma boyutu topluluktaki bireylerin süreçleri sahiplenme ve içselleştirmesi için önemli bir noktadır (Bass, 1999:10). Diğer taraftan liderin, mensubu olduğu topluluktaki bireyler ile güçlü iletişim kurması problemlerin üstesinden gelmeyi ve yeni fikirler üretilmesi hususunu kolaylaştıracaktır (Madrid and Totterdell, 2016:3). İletişim kanallarını açık tutan genç liderler, karşılaşılabilecek sorunlar karşısında çözüm üretme konusunda hızlı davranacaklardır. Bütün gelişmelerden haberi olan liderler, vereceği etkili kararlar ile farklılığını ortaya koyabilecektir.

Liderin karşılaştığı problemi tanımlaması, analiz etmesi ve problemin çözümüne yönelik sıra dışı çözüm yolları üretmesi onu topluluktaki diğer kişilerden ayıran önemli faktördür (Northouse,2014:48). Liderin, öncülük yaptığı topluluğun özelliklerine vakıf olması gerekir. Çünkü sorumluluğunu üstlendiği kişilerin geleceğini düşünerek hareket edebilmesi ve onların beklentilerine karşılık vermesi önemlidir (Kahn vd., 2009: 5). Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise liderin örgütteki olaylar hakkında karar verirken yeterli bilgiye sahip olmasıdır. Liderin atacağı her adım örgütteki herkesi etkileyeceği için aldığı kararları uygulama esnasında sorumlulukta lidere ait olacaktır. Dolayısıyla lider attığı her adımda topluluktakileri de düşünmelidir.

İnsan doğası gereği farklı olaylara farklı zamanlarda farklı tepkiler verebilir. Bir liderin, karşılaştığı olaylar karşısında bütün örgüt üyelerini aynı kefeye koyması imkansızdır. Lider koyduğu hedeflere ulaşabilmek için kimi zaman gereğinden fazla mücadele etmesi gerekebilir. Burada önemli olan

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
sorumluluğunu üstlendiği topluluğu bir bütün olarak ele almalı ve istenilen hedefe ulaşma konusunda onları ortak bir yolda toplaması önemlidir. Lider burada bir grubu yönetme özelliğini göstererek hareket etmelidir. Lider, ulaşması gereken hedefler için mücadele etmeyi göze almalı ve kararlı adımlar atmalıdır.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırma, yükseköğretim öğrencileri ile yapılmıştır. Buradaki amaç yükseköğretim gençlerinin liderlik özellikleri hakkında algılarını ölçmektir. Geleceğe yön verecek olan gençliğin, liderlik özellikleri hakkındaki düşünceleri önemli bir husustur. Çalışmada kullanılan ölçek kapsamında liderlik özellikleri mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve son olarak sorumluluk ele alınmıştır. Yükseköğretim gençlerine göre bir liderde olması gereken özellikler bu faktör boyutlarına göre ölçülmek istenmiştir.

Ayrıca demografik sorular göz önünde bulundurularak farklılık olup olmadığı araştırılmak istenmiştir. Yükseköğretim gençleri, genellikle farklı bölgelerden geldikleri için liderlik özelliklerinin bölgelere farklılık içerip içermediği araştırılmak istenmiştir. Diğer taraftan liderlik özelliklerinin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu ve aile gelirine göre de farklılık boyutunu araştırmak hedeflenmiştir.

Çalışma, yarını şekillendirecek olan üniversite öğrencilerinin liderlik özellikleri hakkındaki algılarını ortaya çıkarması bakımından önemli bir noktaya temas edecektir. Çalışmanın diğer bir önemli tarafı ise farklı bölgelerde farklı kültürler ile yetişen öğrencilerin liderlik özellikleri hakkında anlamlı bir fark olup olmadığını da ortaya çıkaracaktır. Tabii burada diğer demografik özelliklerin yer alması ve bu özelliklere göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığının araştırılması araştırmanın başka bir önemli yönünü de göstermektedir.

2.2.Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Ülkemizin geleceğini şekillendirecek olan genç nesilleri, ciddi bir güç unsuru olarak kabul etmek gerekmektedir. Toplum hayatının önemli bir kesimini temsil eden yükseköğretim gençliğinin liderlik hakkındaki görüşlerine de dikkat etmek gerekmektedir. Bu çalışmanın amaca yükseköğretim gençliğinin, liderlik özelliği hakkında algılarını ölçmektedir. Diğer bir ifade ile yükseköğretim öğrencilerine göre bir liderde olması

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
gereken özelliklerin öncelik sırası tespit edilmek istenmiştir. Bu doğrultuda demografik veriler ışığında farklılıklar olup olmadığı araştırılmıştır.

Evren, araştırma konusu kapsamında bütün insanların oluşturduğu, çalışmanın örneğinin seçildiği ve bu sonuçlara genellemenin yapıldığı gruptur (Altunışık vd., 2004: 120). Örneklem ise çalışmanın evreni temsil eden, üzerinde araştırma ve incelemenin yapıldığı gruptur (Kumar, 2011: 205). Bu bağlamda örneklemin tanımlaması yapılırken; evrenin bir parçası olduğu ifadesini kullanmak doğru olabilir. Örneklemden elde edilen veriler ışığında evren hakkında genelleme yapmak mümkün olmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın evrenini ülkemizde eğitim ve öğretim hayatında yer alan bütün üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 1. Belli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri

Evren Büyüklüğü	100	200	250	500	750	1200	5000	10000000
Örneklem Sayısı	80	132	152	217	254	291	357	384

Kaynak: Altunışık,R., Coşkun,R., Bayraktaroğlu,S., Yıldırım,E., (2004), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Sakarya, Sakarya Yayıncılık, ss:125

Ülkemizde 2021-2022 yılında yükseköğretim öğrenci sayısı 8 milyon 240 bin 997 kişi olarak tespit edilmiştir (<https://istatistik.yok.gov.tr>). Aynı eğitim öğretim yılı için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrenci sayı 42 bin 542 kişi olarak tespit edilmiştir (<https://www.cumhuriyet.edu.tr/ogrenci/ogrenci-sayilari>). Araştırma kapsamında, Sivas Cumhuriyet Üniversitesin de yer alan fakülte ve meslek yüksekokulu (myo) öğrencileri arasından rastgele örneklem modeli kullanılarak uygulama yapılmıştır. Bu doğrultuda 600 adet anket öğrenciye ulaştırılmış ve 556 anketin verileri değerlendirilmeye alınmıştır. Tablo 1'deki veriler doğrultusunda değerlendirmeye anket sayısı evren ve örneklem büyüklüğü için yeterli düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

KMO ve Bartlett Testi sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır. KMO değerinin 0,5'ten büyük olması örneklemin analiz için yeterli büyüklükte olduğunu göstermektedir (Altunışık vd., 2015:268). Yapılan analiz neticesinde KMO değeri yaklaşık 0,85 olarak bulunmuştur. Bu veri doğrultusunda değerlendirmeye alınan anket sayısının yeterli seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Barlett testinde sig. değeri ($p=0,00<0,05$) olarak hesaplanmış ve bu durum değişkenler arasında yeterli düzeyde ilişki olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Örneklemin Yeterlilik Düzeyi (KMO-Bartlett Testi)

KMO and Bartlett's Test			
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.			0,847
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	6328,545	
	df	780	
	Sig.		0,000

Araştırma bünyesinde yükseköğretim gençlerine, Cansoy ve Turan'ın 2016 yılında yayımladıkları "Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" başlıklı çalışmaları sonucu oluşturdukları ölçek uygulanmıştır (Cansoy ve Turan, 2016:39). Ölçekte sorular mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk olmak üzere yedi farklı başlık altında gruplandırılmıştır. Uygulama için hazırlanan anket formunda Likert'in 5'li Ölçek Yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem içerisinde değerlendirme seçeneklerine; 1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum olarak yer verilmiştir. Kullanılan bu ölçek sorularına ek olarak demografik özellikler de eklenmiştir. Araştırma neticesinde elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 25. 0 istatistik paket programı kullanılmıştır.

2.3.Araştırma Bulguları ve Analizi

Güvenirlilik katsayısı, araştırmalarda ölçeğin kararlılık yönünü ifade eden veridir. Güvenirlilik katsayısı 0 ile 1 arasında bir değer almaktadır. Güvenirlilik katsayısının inceleme türü çalışmalarda 0,5'ten büyük olması arzu edilmektedir (Özkaynar, 2018:108).

Tablo 3. Güvenirlilik Analiz Verileri

Değişkenler	Soru Sayısı	Cronbach Alpha	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Liderlik Özellik Algısı	40	0,891	3,97	1,537

Anket uygulaması neticesinde değerlendirilmeye alınan sağlıklı veriler ışığında yapılan güvenilirlik analizi sonucunda cronbach alpha katsayısı 0,891 olarak elde edilmiştir. Yukarıda yer alan Tablo 3'teki veriler neticesinde Cronbach Alpha katsayısının kabul edilebilir seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Demografik Özelliklerin Verileri-I

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde
Erkek	168	30,22	MYO	256	46,05
Kadın	388	69,78	Lisans	300	53,95
Toplam	556	100,0	Toplam	556	100,0
Yaş	Frekans	Yüzde	Sınıf	Frekans	Yüzde
18	44	7,92	1	84	15,11
19	88	15,82	2	136	24,46
20	148	26,62	3	244	43,88
21 +	276	49,64	4	92	16,55
Toplam	556	100,0	Toplam	556	100

Tablo 4'deki verileri incelendiğinde örneklemim yaklaşık %70'inin kadın olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim düzeyi kategorisine bakıldığında ise oransal olarak lisans öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Yaş verilerinde ise 21+ gurup öğrencilerin toplam içerisinde yaklaşık %50'lik bir orana sahiptir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf seviyeleri ele alındığında üçüncü sınıf öğrencilerinin oransal olarak daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Demografik Özelliklerin Verileri-II

Ailenizin Gelir Düzeyi	Frekans	Yüzde	Yaşadığınız Bölge	Frekans	Yüzde
Asgari Ücret veya Altı	3	0,7	Marmara	48	8,63
5000-7000	13	3,2	Ege	28	5,03
7000-9000	262	64,4	Akdeniz	92	16,55
9000-8000	51	12,5	İç Anadolu	164	29,50
9000 üzeri	76	18,7	Karadeniz	76	13,67
			Doğu Anadolu	72	12,95
Toplam	556	100,0	Güneydoğu Anadolu	76	13,67
			Toplam	556	100,0

Aile gelir düzeyi verilerinde 7000-9000 TL grupta yer alan öğrencilerin oransal olarak daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin yaşadıkları bölge verileri incelendiğinde ise İç Anadolu Bölgesi'nin 164 kişi ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya Akdeniz Bölgesinden 92 öğrenci katılırken, Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden 76'şar öğrencinin katılmıştır.

Tablo 6. Liderlik Özellik Faktörleri

Liderlik Özellik Faktörleri	N	Mean	Std	Sig.(p)
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma (F1)	556	3,85	0,83	
İletişim Kurabilmek (F2)	556	3,82	0,84	
Grup Becerileri (F3)	556	3,84	0,76	
Güven Duyma ve Güvenilir Olma (F4)	556	4,26	0,87	0,00
Karar Verme (F5)	556	3,90	0,85	
Problem Çözme (F6)	556	4,13	0,81	
Sorumluluk (F7)	556	3,86	1,01	

Tablo 6'da liderlik özellik faktörlerinin madde ortalamaları, standart sapmaları ve faktörler arasında ilişkiyi gösteren sig. değeri ($p=0,00$) yer almaktadır. Elde edilen sig. değeri ($p<0,05$) olduğu için yükseköğretim gençleri için liderlik özellik faktörleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Madde ortalamalarına (mean) bakıldığında ise 4,26 madde ortalaması ile güven duyma ve güvenilir olma faktörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Problem çözme faktörünün 4,13 madde ortalama değeri ile ikinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Liderlik Özellik Algısının Cinsiyete Göre T Testi Analizi

Cinsiyet	N	Mean	Std	t	Sig. (p)
Kadın	388	2,97	0,39		
Erkek	168	2,79	0,49	0,20	0,16

Kadın ve erkek gençlerin, liderlik özellik algılarının cinsiyete göre farklı olup olmadığına bakabilmek amacıyla uygulanan T testi analizi neticesinde sig. değeri ($p=0,16>0,05$) olarak tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda kadın ve erkek gençlerde, liderlik özellik algıları bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algısının cinsiyet bakımından benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 8. Liderlik Özellik Algılarının Eğitim Düzeyine Göre T Testi Analizi

Eğitim Düzeyi	N	Mean	Std	t	Sig. (p)
MYO	256	3,92	0,58	0,13	0,97
Lisans	300	4,00	0,54		

Eğitim düzeyine göre yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellikleri algılarında farklılık düzeyini tespit etmek için uygulanan T testi analizi neticesinde elde edilen sig. değeri ($p=0,97>0,05$) olarak bulunmuştur. Bu durum myo ve lisans öğrencileri arasında liderlik özellik algı düzeyinde farklılık olmadığını ifade etmektedir. Başka bir şekilde ifade edilecek olursa; yükseköğretim gençliğinin, liderlik özellik algı seviyesinde eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 9. Liderlik Özellik Algılarının Yaş Gruplarına Göre One-Way Anova Testi Analizi

Yaş Grupları	N	Mean	Std	Sig.(p)
18	44	3,51	0,76	0,001
19	88	3,88	0,60	
20	148	3,93	0,53	
21 +	276	4,07	0,51	

Yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algılarının yaş gruplarına göre farklılığı analiz edildiğinde sig. değeri ($p=0,00<0,05$) olarak bulunmuştur. Bu değer yükseköğretim gençliğinin, liderlik özellik algısında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Elde edilen madde ortalamalarına göre 21+ yaş grubunun daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Liderlik Özellik Algısı Faktörlerinin Yaş Gruplarına Göre Madde Ortalamaları

Yaş	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
18	3,22	3,69	3,17	3,52	3,70	3,59	3,30
19	3,86	3,75	3,70	4,13	3,70	4,02	3,56
20	3,89	3,86	3,74	4,18	3,86	4,08	3,83
21+	3,94	4,05	3,74	4,55	4,03	4,17	4,03

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde 18 yaşında olan yükseköğretim gençliğinin, liderlik özellik algısında karar verme (F5) faktörünün ilk sırada yer aldığı, iletişim kurabilme (F2) faktörünün ikinci sırada yer aldığı anlaşılmaktadır. 19 yaş grubunda yer alan yükseköğretim gençleri arasında güven duyma ve güvenilir olma (F4) faktörünün ilk sırada, problem çözme (F6) faktörünün ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. 20 ve 21+ yaş grubunda yer alan gençler arasında da yine güven duyma ve güvenilir olma

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
(F4) ve problem çözme (F6) faktörlerinin ilk sıralarda yer aldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 11. Liderlik Özellik Algılarının Sınıf Seviyelerine Göre One-Way Anova Analizi

Sınıf Seviyesi	N	Mean	Std	Sig.(p)
1	84	3,77	0,71	
2	136	3,95	0,56	
3	244	4,01	0,43	0,005
4	92	4,22	0,28	

Çalışmaya katılan yükseköğretim gençliğinin sınıf seviyelerine göre verilerin değeri Tablo 11’de yer almaktadır. Yapılan Anova testi analizi sonucunda sig. değeri ($p=0,005<0,05$) şeklinde hesaplanmıştır. Elde edilen bu değer gençlerde liderlik özellik algısının sınıf seviyesine göre farklı olduğunu göstermektedir. Madde ortalamalarına bakıldığında sınıf seviyesi arttıkça madde ortalamalarının arttığı görülmektedir.

Tablo 12. Liderlik Özellik Algısı Faktörlerinin Sınıf Seviyesine Göre Madde Ortalamaları

Sınıf Seviyesi	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
1	3,70	3,73	3,66	3,89	3,80	3,58	3,89
2	3,77	3,85	3,85	4,27	3,94	3,83	4,08
3	3,89	3,89	3,89	4,35	4,04	3,97	4,14
4	4,01	3,90	4,03	4,55	4,06	4,23	4,32

Elde edilen veriler ışığında sınıf seviyelerine göre yükseköğretim gençlerinde liderlik özellik faktörlerine bakıldığında bütün sınıf seviyeleri içerisinde güven duyma ve güvenilir olma (F4) ve sorumluluk (F7) özelliklerinin ilk sıralarda yer aldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 13. Liderlik Özellik Algısının Aile Gelir Düzeyine Göre One-Way Anova Analizi

Ailenizin Gelir Düzeyi	N	Mean	Std	Sig. (p)
Asgari Ücret veya Altı	3	3,9708	0,57	
5000-7000	13	3,9008	0,62	
7000-9000	262	4,0455	0,29	0,17
9000-8000	51	4,1966	0,27	
9000 üzeri	76	3,9626	0,56	

Aile Düzeyine göre gençlerin, liderlik özellik algılarında farklılık düzeyini tespit etmek için uygulanan Anova testi sonucunda elde edilen sig.

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
değeri ($p=0,17>0,05$) olarak bulunmuştur. Bu durum aile gelir düzeyine göre gençlerde, liderlik algısında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 14. Liderlik Özellik Algısının Yaşanılan Bölgeye Göre One-Way Anova Analizi

Yaşadığımız Bölge	N	Mean	Std	Sig. (p)
Marmara	48	4,00	0,49	
Ege	28	3,69	0,83	
Akdeniz	92	4,09	0,45	
İç Anadolu	164	3,92	0,58	0,00
Karadeniz	76	4,12	0,48	
Doğu Anadolu	72	3,82	0,68	
Güneydoğu Anadolu	76	3,97	0,48	

Tablo 14'te yükseköğrenim gençliğinin yaşadıkları bölgelere göre liderlik özellik algısının farklılığını analizi amacıyla yapılan Anova testinin sonuçlarına yer verilmiştir. Farklılığın olup olmadığını ifade eden sig. değeri ($p=0,00<0,05$) olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda yükseköğretim gençliğinin liderlik özellik algısının yaşadıkları bölgeler bakımından farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür. Elde edilen madde ortalamalarına (mean) göre Karadeniz Bölgesinde yaşayan yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Karadeniz Bölgesini sırasıyla Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi izlemektedir.

Tablo 15. Liderlik Özellik Algı Faktörlerinin Yaşadıkları Bölgelere Göre Madde Ortalamaları

Bölge Adı	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
Marmara	3,92	3,85	3,89	4,18	3,63	3,97	3,48
Ege	3,78	3,78	3,80	4,10	3,83	4,08	3,54
Akdeniz	3,80	3,82	3,81	4,18	3,84	3,98	3,72
İç Anadolu	3,82	3,82	3,81	4,19	3,90	4,08	3,89
Karadeniz	4,25	4,18	3,87	4,37	3,97	4,21	3,96
Doğu Anadolu	3,86	4,31	3,89	4,44	3,98	4,09	4,05
Güneydoğu Anadolu	4,14	4,17	3,89	4,24	4,17	3,83	4,32

Yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algı faktörlerinin madde ortalamalarının yer aldığı Tablo 15'teki veriler incelendiğinde Marmara Bölgesinde yaşayan yükseköğrenim gençleri için güven duyma ve güvenilir olma (F4) ile problem çözme (F6) liderlik özelliğinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Aynı sıralamanın Ege, Akdeniz ve İç Anadolu Bölgeleri içinde geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Karadeniz Bölgesinde yaşan

gençler için ise güven duyma ve güvenilir olma (F4) ile mücadele isteği ve hedef koyma (F1) liderlik özelliklerinin ilk sırada yer aldığı anlaşılmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayan gençlerin liderlik özelliklerinden güven duyma ve güvenilir olma (F4) ile mücadele isteği ve hedef koymanın (F1) ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Doğu Anadolu Bölgesi ele alındığında ise güven duyma ve güvenilir olma (F4) ile iletişim kurabilme (F2) liderlik özelliklerinin ilk sıralarda olduğu anlaşılmaktadır. Son olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesine bakıldığında ise ilk sıralarda güven duyma ve güvenilir olma (F4) ile sorumluluk (F7) özelliklerinin yer aldığını belirtmek doğru olacaktır.

2.4.Tartışma

Liderlik özellikleri üzerine alan yazını incelendiğinde gençlerin liderlik özellikleri üzerine farklı çalışmaların mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmada kullanılan Cansoy ve Turan tarafından 2016 yılında geliştirilen ölçek farklı araştırmacılar tarafından farklı örneklerde kullanılmıştır. Cansoy ve Turan ölçeği geliştirirken uygulamasını ortaöğretim gençleri ile gerçekleştirmiştir. Tokmak 2020 yılında tıp fakültesi öğrencileri ile uygulama yaparken, Bulut ve Şengül ise bir vakıf üniversitesinde uygulama yapmıştır. Saylık ve Anık 2021 yılında, Topaloğlu ise 2022 yılında yine üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada aynı ölçeği kullanmışlardır.

Tokmak yaptığı araştırma neticesinde öğrencilerin liderlik özelliklerinin ortalama düzeyde olduğunu ifade etmektedir (Tokmak, 2020:10). Saylık ve Anık ise uygulama sonucunda Yükseköğretim gençlerinde, liderlik özelliklerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir (Saylık ve Anık, 2021:251). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri ile yapılan bu araştırmada ise liderlik özellik algıları 3,97 madde ortalaması ile ortalamanın üzerinde bir seviyede bulunmuştur.

Yapılan bu araştırmada verilerin analizi sonucunda yükseköğretim gençleri tarafından güven duyma ve güvenilir olma ile problem çözme liderlik özelliğinin ön planda tutulduğu anlaşılmaktadır. Alan yazını incelendiğinde güven duyma ve güvenilir olma liderlik özelliğinin ulaşılan bütün çalışmalarda ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellikleri kapsamında “güven” unsuruna daha çok önem verdikleri yorumunu yapmak doğru olabilir. Diğer taraftan güven duyma ve güvenilir olma özelliğine ek olarak Saylık ve Anık çalışmalarında karar verme ve sorumluluk faktörünün de ön plana çıktığını vurgulamışlardır. Bulut ve Şengül ise bu duruma ek olarak çalışmalarında iletişim becerisinin de yüksek değer aldığını belirtmiştir (Bulut ve Şengül, 2020:2247).

Yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algılarının yaş dağılımına göre bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eldeki veriler değerlendirildiğinde 21 yaş ve üzeri gençlerde liderlik özellik algısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Topaloğlu çalışmasında üniversite öğrencileri arasında liderlik özellikleri bakımından anlamlı farklılık olduğunu ve 24-26 yaş aralığında değerlerin daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Topaloğlu, 2022:185).

Alan yazınında ulaşılan çalışmalar incelendiğinde bölgesel veriler hakkında herhangi bir bilgi yer almadığı görülmüştür. Bu çalışmada yükseköğretim gençlerinin liderlik özellik algılarında Türkiye'deki bölgelere göre farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bütün bölgelerde güven duyma ve güvenilir olma özelliği ilk sıralarda yer alırken Marmara, Ege, Akdeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde ikinci sırada problem çözme özelliğinin yer aldığı anlaşılmaktadır. Karadeniz Bölgesinde hedef koyma, Doğu Anadolu bölgesinde iletişim kurabilme ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde sorumluluk özelliğinin ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Farklı bölgelerden gelen yükseköğretim gençlerine ait bu verilerin alan yazınına katkı sunacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan uygulamanın Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri ile sınırlı olması çalışmanın kısıtlı yönünü barındırmaktadır.

SONUÇ

Ülkemizin geleceğini şekillendirecek yükseköğretim gençlerinin kendilerini tanımaları ve potansiyellerinin farkına varmaları önemli noktalardan biridir. Dünyada her geçen gün daha ağırlaşan rekabet koşulları, gençlerden beklentilerin artmasına neden olmaktadır. Öncelikle çok hızlı bir şekilde değişen teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve bu alan ile ilgili kendilerini donanımlı bir hale getirmeleri gerekmektedir. Bu duruma ilaveten sorumluluklarının farkında, kendisine hedef koymaları ve ulaşmak için çabalamaları gerekmektedir.

Üniversiteler, öğrenciler için formel eğitimi üstlenmiş eğitim kurumlarıdır. Diğer taraftan üniversiteler yükseköğretim gençleri için sosyal yönlerini geliştirecek ortamları da dolaylı yollar ile sunabilmektedir. Bir insanın kendisini geliştirmesi için formel eğitimlerin katkısı tartışmasız vardır. Diğer taraftan informel eğitimlerin tecrübe kazanma ve beceri geliştirme konusunda bir zengin kaynak olduğunu da belirtmek gerekmektedir. Yükseköğretim gençleri, üniversite eğitimleri sürecinde oluşturulan kulüpler, topluluklar veya yapılan farklı etkinlikler sayesinde kendilerini yetiştirme imkanı bulabilmektedir. Kültürel etkileşimin yoğun

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
olduğu bu tür ortamlar yükseköğretim gençlerinin kendilerini tanımaları için fırsatlar sunabilmektedir.

Yapılan bu araştırmada yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellikleri hakkında algıları ölçülmek istenmiştir. Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde yapılan uygulamada 600 Anket öğrencilere ulaştırılmış ve 566 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Ölçekte liderlik özellikleri 7 faktör bünyesinde ele alınmıştır. Yükseköğretim gençlerinin yaşları ve sınıfları ilerledikçe liderlik özellik algılarının arttığı verileri elde edilmiştir. Bu duruma en büyük katkıyı sunan faktörlerden birisinin öğrencilerin aldıkları eğitimlerin olduğunu belirtmek doğru olacaktır. Diğer taraftan öğrencilerin buldukları sosyal ortamlarında bu duruma katkısı göz önünde bulundurmaya gerektirir.

Araştırmada, yükseköğretim gençleri içerisinde liderlik özellik algısı bakımından yaşadıkları bölgelere göre farklılık bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan yükseköğretim gençlerine göre liderin sahip olması gereken özellikler arasında güven duyma ve güvenilir olmanın ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Bu duruma ilaveten Marmara, Ege, Akdeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde problem çözme özelliğinin de ilk sıralarda yer aldığı anlaşılmaktadır. Karadeniz Bölgesinde yaşayan gençler için hedef koyma özelliği, Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayan gençler iletişim kurabilme liderlik özelliğini vurgularken, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan gençler ise sorumluluk özelliğini vurguladıkları görülmektedir. Bu veriler neticesinde aslında yükseköğretim gençlerinin liderlik özellik algılarında kültürel izleri de görmek mümkündür. Ülkemizin doğusu için kırsal yaşantının yaygın olduğunu ve bu yaşam yerlerinde ataeril aile yapısının daha baskın olduğunu söylemek doğru olacaktır. Kırsal hayat daha küçük yaşlarda insanlara sorumluluklar yüklemektedir. Herkesin yerine getirmeleri gereken bir görevi bulunmaktadır. Ataeril aile yapısının egemen olduğu bu yaşam alanlarında dede veya baba öncelikli söz sahibi olmakta, iletişim genellikle tek yönlü ve az olmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler ışığında yükseköğretim gençlerinin liderlik özellik algılarında kültürün etkisini destekler sonuca ulaşıldığı yorumu da yapılabilir.

Sonuç olarak geleceğin potansiyel liderlerini barındıran yükseköğretim gençlerinin, liderlik özellik algıları ortalamasının üzerinde bir düzeyde bulunmuştur. Yükseköğretim gençlerinde liderlik özellik algısında cinsiyet, eğitim düzeyleri ve aile gelir düzeyi demografik verilerine göre farklılık bulunmaz iken; yaş, sınıf seviyesi ve yaşanan bölge demografik verilerine göre farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yeni bir araştırmada ülke geneli bir uygulama yapılarak daha genel sonuçlara ulaşılabilir. Bu araştırmada kullanılan ölçek, kültür faktörlerini de içeren başka bir ölçek ile

Yükseköğretim Gençliğinin Liderlik... The Meric Journal Cilt:6 Sayı:17 Yıl:2022
birlikte uygulanarak yükseköğretim gençlerinin liderlik özellik algılarında
kültürün etki boyutu da incelenebilir.

KAYNAKÇA

Altunışık,R.,Coşkun,R.,Bayraktaroğlu,S. ve Yıldırım,E. (2004).
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Sakarya Yayıncılık

Altunışık,R., Coşkun,R., Bayraktaroğlu,S. ve Yıldırım,E., (2015).
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri.Sakarya Yayıncılık. 8. Baskı

Bakan,İ., ve Doğan, İ.F. (2013). Önderlik Güncel Konular ve
Yaklaşımlar. Ankara. Gazi Kitabevi

Bass,B.M. (1999).Two Decades of Research and Development in
Transformational Leadership. European Journal Of Work And
Organizational Psychology, Vol:8, No:1, pp: 9–32

Bass,B.M. ve Steidlemier,P. (1999).Ethics, Character and Authentic
Transformational Leadership Behavior. Leadership Quarterly, Vol:10,No:2,
ss:181-217

Bulut,A., ve Şengül,H. (2020). Bir Vakıf Üniversitesi Öğrencilerinin
Liderlik Tarzlarının Belirlenmesi: Bir Nitel Çalışma. Turkish Studies,
Cilt:15, Sayı:5, ss: 2229-2252.

Cansoy,R. ve Turan,S. (2016). Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği:
Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması. Türkiye Eğitim Dergisi, Cilt:1, Sayı:1,
ss:19-39

Çolak, M.. (2015).Çalışma Hayatında Önderlik. Bursa, Ekin Yayınları

Drucker,P.F. (2000). Geleceğin Önderi. (Çev) H.Tok, İstanbul, Form
Yayıncılık

Edelman, A., Gill, P., Comerford, K., Larson, M. ve Hare, R. (2004).
Youth development & youth leadership. A background paper. Institute for
Educational Leadership, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED485711.pdf>,
Erişim Tarihi: 25.12.2021

Erel,C. (2008). Lider, İstanbul, 2. Basım, İdealist Düşünce Yayınevi

Eren,E. (2003). Yönetim ve Organizasyon, İstanbul, 6. Basım, Beta
Basım Yayım

Erkutlu, H.V. (2014). Önderlik Kuramlar ve Yeni Bakış Açılıarı,
Ankara, Eflatun Yayıncılık

Feldhusen, J. F. ve Pleiss, M. K. (1994). Leadership: A Synthesis Of Social Skills, Creativity, And Histrionic Ability?. Roper Review, 16(4), 293-294

Gülcan,M.G., Kılınç,A.Ç. ve Çepni,O. (2012). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Etik Önderlik Davranışları Gösterme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler açısından İncelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:10, ss:123-142

Kahn, L., Hewes, S. ve Ali, R. (2009). Taking the lead: youth leadership in theory and practice. retrieved from the young foundation <http://youngfoundation.org/publications/taking-the-lead-youth-leadership-in-theory-andpractice>. Erişim Tarihi: 25.12.2019

Kumar, R. (2011), Araştırma Yöntemleri, Ankara, Edge Akademi Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Çev: Ömay Çokluk, Güçlü Şekercioğlu, Hasan Atak

Madrid,H.P. ve Totterdell,P. (2016). Does Leader Affective Presence Influence Communication of Creative Ideas within Work Teams?. Emotion. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/emo0000183>, ErişimTarihi:02.03.2022

Northouse,P.G. (2014). Önderlik Kuram Ve Uygulamalar. (Ed.Cengiz Şimşek),İzmir, Sürat Yayınları

Örteş, G. (2010). Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine Bağlı Gençlik Merkezlerinin 15-26 Yaş Arasındaki Gençler Tarafından Bilinirlik Düzeyi, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Özkaynar,G.K. ve Öncül,M.S. (2019). İşgörenlerin Önderlik Algılarının Örgütsel Sessizliğe Etkisi. S.C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 20, Sayı 2, ss:1-21

Özkaynar,G.K. (2018). İşgörenlerin Önderlik Algılarının Örgütsel Sessizliğe Etkisi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Saylık,A. ve Anık,S. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, Cilt 6 , Sayı 1, ss:245-262

Tabak,A., Polat,M., Caşar,S. ve Türköz,T. (2012). Otantik Önderlik Ölçeği: Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışması. İş, Güç, Endüstri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Sayı:4, Cilt:14, ss:89-106

Taşdan,N. ve Gül,H. (2013). Kamu Yönetiminde Önderlik, Ankara, Detay Yayıncılık

Tengilimoğlu,D. (2005). Kamu ve Özel Sektör Örgütlerinde Önderlik Davranışı Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.4., S.14, ss:1-16

Tokmak,M. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ve Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma. Business & Management Studies: An International Journal Vol.:8 Issue:1, ss. 1-19

Topaloğlu,E.Ö. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri: Konya’da Bir Uygulama. Anadolu Akademi Dergisi, Cilt:4, Sayı:1, ss:178-186

Wheeler, W. ve Edlebeck, C. (2006). Leading, learning, and unleashing potential: Youth leadership and civic engagement. New Directions for Youth Development, 2006(109), 89-97

Zel,U. (2011). Kişilik ve Önderlik, Ankara, Seçkin Yayıncılık

www.tdk.gov.tr Erişim Tarihi : 12.12.2021

<https://istatistik.yok.gov.tr> Erişim Tarihi : 21.06.2022

<https://www.cumhuriyet.edu.tr/ogrenci/ogrenci-sayilari>ErişimTarihi:28.06.2022